8th International Interdisciplinary Conference

Research Paper

Presented By

Roja Balasaheb Chawre

(Savitribai Phule Pune University)

On

" The Aspects of Women Empowerment in Various Fields at National and International Level and Value Education and Youth "

Organized by

Sandbook Quality Consultancy, Dubai , UAE

And

Snehavardhan Research Institute, Pune , India

16th October 2016

महिला सबलीकरण म्हणजे काय?

स्त्रियांच्या सशक्तीकरणाची व्याख्या करता येईल ती स्त्रियांच्या आत्ममूल्याच्या जाणिवेला प्रोत्साहन देणे, त्यांची स्वत:ची निवड ठरवण्याची क्षमता आणि स्वत:साठी आणि इतरांसाठी सामाजिक बदलांवर प्रभाव टाकण्याचा त्यांचा अधिकार.

हे स्त्री सक्षमीकरणाशी जवळून जोडलेले आहे - एक मूलभूत मानवी हक्क जो अधिक शांत, समृद्ध जग प्राप्त करण्यासाठी देखील गुरुकिल्ली आहे.

पाश्चात्य देशांमध्ये, स्त्री सबलीकरण अनेकदा इतिहासात महिला अधिकार चळवळ विशिष्ट टप्प्यात संबद्ध आहे. ही चळवळ तीन लहरींमध्ये विभागली जाते, पहिली सुरुवात 19th आणि 20th शतकाच्या सुरूवातीस जेथे मताधिकार हे एक प्रमुख वैशिष्ट्य होते. 1960s च्या दुसऱ्या लाटेत लैंगिक क्रांती आणि समाजातील स्त्रियांच्या भूमिकेचा समावेश होता. तिसऱ्या लहर स्त्रीवाद अनेकदा 1990 मध्ये सुरुवात म्हणून पाहिले जाते.

महिला सबलीकरण आणि महिलांच्या अधिकारांना प्रोत्साहन देणे ही जागतिक पातळीवरील एक मोठी चळवळ म्हणून उदयास आली आहे आणि अलिकडच्या वर्षांत

ती सातत्याने नवीन मैदाने तोडत आहे. आंतरराष्ट्रीय महिला सबलीकरण दिनासारख्या दिवसांनाही वेग येत आहे.

पण मोठी प्रगती होऊनही महिला आणि मुलींना प्रत्येक ठिकाणी भेदभाव आणि हिंसाचाराला सामोरे जावे लागत आहे.

1. महिला सबलीकरण तत्त्वे

युएन ग्लोबल कॉम्पॅक्ट आणि युएन वुमन यांच्या सहकार्याने तयार करण्यात आलेल्या महिला सबलीकरण तत्त्वांचा वापर बाजार, कार्यस्थळ आणि समुदायातील महिलांना सक्षम करण्यासाठी केला जातो.

सात तत्त्वे आहेत:

तत्त्व 1: लैंगिक समानतेसाठी उच्चस्तरीय कॉर्पोरेट नेतृत्व तयार करा

तत्त्व 2: सर्व लोकांना कामावर प्रामाणिकपणे वागवा, भेदभाव न करणारा आणि मानवी हक्कांचा आदर आणि समर्थन करणे

तत्त्व 3: आरोग्याची खात्री करा, सर्व कामगारांचे कल्याण आणि सुरक्षितता

तत्त्व 4: शिक्षणाला चालना द्या, महिलांसाठी प्रशिक्षण आणि व्यावसायिक विकास

तत्त्व 5: पुरवठा साखळी, विपणन पद्धती आणि महिलांना सक्षम करणार्या एंटरप्राइज डेव्हलपमेंटची अंमलबजावणी करा

तत्त्व 6: समुदाय पुढाकार आणि वकिली माध्यमातून चॅम्पियन समानता

तत्त्व 7: लिंग समानता तयार करण्यासाठी प्रगतीवर सार्वजनिकरित्या मोजमाप करा आणि अहवाल द्या

2. महिला सबलीकरणाचा जागतिक देखावा

स्त्री-पुरुष समानता हा मूलभूत मानवी हक्क आहे, आणि शांत, समृद्ध जग असणेही मूलभूत आहे.

पण मुली आणि महिला जगभरातील सर्व लक्षणीय आव्हाने सामोरे सुरू. महिला विशेषतः शक्ती आणि निर्णय भूमिका underrepresented आहेत. त्यांना समान कामासाठी असमान वेतन मिळते, आणि त्यांना बर्याचदा कायदेशीर आणि इतर अडथळ्यांचा सामना करावा लागतो ज्यामुळे कामाच्या ठिकाणी त्यांच्या संधींवर परिणाम होतो.

विकसनशील देशांमध्ये, मुली आणि स्त्रिया बर्याचदा मुलांपेक्षा कमी मौल्यवान म्हणून पाहिले जातात. शाळेत पाठवण्याऐवजी त्यांना अनेकदा घरगुती कामे घरी करून दिली जातात किंवा ते प्रौढ होण्यापूर्वी हुंड्यासाठी लग्न करतात. दरवर्षी तब्बल 12 लाख अल्पवयीन मुलींचे लग्न लावून दिले जाते.

जगातील विविध भागांमध्ये काही प्रगती होत असताना, लिंग असमानताच्या समस्यांना उजाळा देण्यासाठी अद्याप बरेच काही बाकी आहे.

3. मुली आणि महिलांचे सक्षमीकरण इतके महत्त्वाचे का आहे

कुटुंब, समुदाय आणि देशांच्या आरोग्य आणि सामाजिक विकासासाठी महिलांना सक्षम करणे आवश्यक आहे.

जेव्हा महिला सुरक्षित, परिपूर्ण आणि उत्पादक जीवन जगत असतील, तेव्हा ते त्यांच्या पूर्ण क्षमतेपर्यंत पोहोचू शकतात. त्यांच्या कौशल्याचे कार्यकर्त्यांपर्यंत योगदान देणे आणि आनंदी आणि निरोगी मुलांचे पालनपोषण करणे. ते शाश्वत अर्थव्यवस्थांना इंधन पुरवण्यास मदत करण्यास सक्षम आहेत आणि समाज आणि मानवतेला मोठ्या प्रमाणात लाभ देतात.

या सबलीकरणाचा एक महत्त्वाचा भाग म्हणजे शिक्षण. शिक्षण घेतलेल्या मुली अर्थपूर्ण कामाचा पाठपुरावा करू शकतात आणि नंतर त्यांच्या देशाच्या अर्थव्यवस्थेत योगदान देऊ शकतात. तेही आठ वर्षे शिक्षण असताना तरुण लग्न होण्याची शक्यता चार पट कमी आहे याचा अर्थ असा की, ते आणि त्यांचे कुटुंब आरोग्यदायी आहेत.

मुलींना सक्षम करणे ही आर्थिक विकास, राजकीय स्थैर्य आणि सामाजिक परिवर्तनाची गुरुकिल्ली आहे.

मुलींना आता सक्षम करण्यात मदत करा.

4. मी महिला आणि मुलींचे सक्षमीकरण कसे करू शकेन?

सोबत उभे राहणे आणि महिलांमध्ये गुंतवणूक करणे ही एक महत्त्वाची सुरुवात आहे. कामाच्या ठिकाणी आणि शाळांपासून ते घरापर्यंत आणि समुदायापर्यंत महिला

स्त्री-पुरुष समानतेमुळे जागतिक दृष्टीचे सर्व कार्य अधोरेखित होते - आणि विकसनशील देशांमध्ये महिलांच्या अधिकारांना समर्थन देण्यासाठी आपण अनेक महान उपक्रमांमध्ये सहभागी होऊ शकता.

एक मुलगी प्रायोजक: जेव्हा तुम्ही एखाद्या मुलीला प्रायोजित करता, तेव्हा तुम्ही तिला शिक्षण मिळवण्यासाठी आणि तिच्या हक्कांचे हक्क परत घेण्यासाठी साधने

देऊ शकता. हा एक मुख्य मार्ग आहे की मुलींना वाढण्यास आणि त्यांच्या पिढीवर प्रभाव पाडण्यासाठी सक्षम केले जाऊ शकते - आणि पुढील.

उदाहरणार्थ, बालविवाह - मुलींना प्रभावित समस्या शोधण्यासाठी स्वतः ला शिक्षित.

बदल घडवण्यासाठी कितीतरी संस्था काय करत आहे याबद्दल जाणून घ्या. मुलींना लैंगिक विषमतेपासून वाचण्यास मदत करण्यासाठी आमच्या दृष्टिकोनाबद्दल अधिक वाचा.

महिला आणि मुलींना गुंतवणुकीत आणि उभारणीत योगदान देणारी विविध योजनेची माहिती सांगा.

निष्कर्ष:

- स्त्रियांना आणि मुलींना आधार दिल्यास त्यांना त्यांच्या हक्कासाठी बोलण्याची संधी मिळते, तसेच त्यांच्या समाजाची बाजू मांडण्याची संधीही मिळते. ते सामाजिक स्थानावरही उठू शकतात, आणि ते भावी पिढ्यांमध्ये याला पोसू शकतात.
- याचा अर्थ महिला संघटना, महिला सबलीकरण धोरणे आणि महिला धर्मादाय संस्थांना गती मिळू शकते आणि एक मजबूत जगात योगदान देऊ शकतात.
- मुली आणि महिलांना जीवनाच्या सर्व टप्प्यांवर वकिली कौशल्ये शिकण्यास मदत करणे जेणेकरून ते त्यांच्या आवाजांचा प्रभावीपणे त्यांच्या स्वत: च्या हक्कांसाठी वापर करू शकतील
- समुदायांशी भागीदारी करणे, विश्वास नेते आणि सरकार आव्हान आणि महिला आणि मुलींना त्यांच्या क्षमता ठेवा की हानीकारक सामाजिक नियम दुरुस्त करण्यासाठी प्रयत्न करणे

- लिंगाशी संबंधित असलेल्या खराब आरोग्य आणि कल्याणाच्या कारणांबद्दल जागरूकता निर्माण करणे
- पाण्याच्या माध्यमातून महिला व मुलींचे सक्षमीकरण करणे, स्वच्छता आणि स्वच्छता; आरोग्य आणि पोषण; उपजीविका प्रशिक्षण; आणि शिक्षण कार्यक्रम त्यांच्या संधी आणि त्यांच्या पूर्ण क्षमता वाढवण्यासाठी मदत करणे.